

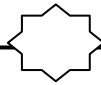

بخش اول :

ویژگی‌ها و خصوصیات معلّم

بخش دوم:

تعریف تعدادی از واژه‌های متداول فرایند آموزش و یادگیری

بخش اول

ویژگیها و مفروضات معالِم

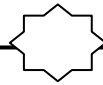

اهداف:

از خواننده انتظار می‌رود پس از مطالعه و یادگیری مطالب قادر باشد:

- ۱- اهمیت نقش و جایگاه معلم را در تأثیرگذاری همه جانبه در فراگیران توضیح دهد.
- ۲- ویژگی‌ها و خصوصیات معلم را بیان نماید.
- ۳- ویژگی‌های حرفه‌ای معلم را با هم مقایسه نموده و وجوه تمایز آنها را با هم نام ببرد.

[معلمی هنر برتر است]

اساتید گرامی:

دانشجویانی که در مقابل شما نشسته‌اند دارای خصوصیات و تفاوت‌های فردی و موقعیت‌های مختلف خانوادگی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روانی می‌باشند که آینده خود را در وجود شما

جستجو می‌نمایند، آنها شما را الگوی خود می‌دانند از شما تقلید می‌کنند سخنان و عقایدتان را جهت می‌دانند و حتی در توجیه درستی اعمال و رفتار و گفتارشان به شما استناد می‌کنند وقتی دور هم جمع می‌شوند از خصوصیات

شما برای یکدیگر تعریف می‌کنند اینکه شما چگونه رفتاری دارید، چطور درس می‌دهید، چگونه نمره می‌دهید و ... در واقع بیشتر اوقات خود را به طور عینی و ذهنی با شما می‌گذرانند.

به این ترتیب باید گفت که یک معلم تمام خصلت‌های یک انسان کامل را باید داشته باشد تا بتواند یک الگوی مناسب برای دانشجویان خود باشد ولی واقعیت این است که همه ما مانند سایر افراد جامعه در برخی خصوصیات، برجسته و در بعضی ضعیف می‌باشیم، انسان رو به تکامل دارد و مهم آن است که همواره سعی کنیم خود را مورد ارزیابی قرار داده و با شناخت نقاط قوت و ضعف خویش در جهت تکامل، خود را متحول سازیم.

از سوی دیگر وظیفه تربیت نیروی مورد نیاز جامعه به عهده شما گذاشته شده است در نظام آموزش پزشکی اهداف ویژه‌ای در نظر است که تحقق آن در مرحله اول به وجود شما معلمان شایسته بستگی دارد حال با توجه به نقش اساسی شما در تربیت و آموزش نسل آینده و رسالتی

که از نظر تکوین هدف‌های آموزشی به عهده دارید خصوصیات کلی و مهارت‌های لازم را برای ایفا این نقش مهم، به طور خلاصه در زیر بیان می‌کنیم.

رسالت نظام‌های آموزشی، پروراندن انسانی پرشش‌جو می‌باشد که می‌خواهد از قیدهای بی‌شمار و گوناگون وجودی‌اش رها گشته، راه تکامل خود را هموار سازد، به رموز موقعیت فردی و اجتماعی خود و دنیای متغیری که در آن زندگی می‌کند تا حد امکان آشنا شود، با جهان و انسان‌ها مرتبط گردد، زندگی کند، زندگی دهد و حیات خود و دیگران را با عشق و دانش شکوفا سازد.

« ویژگی‌های معلمین »

۱- تعهد به اصول و روش‌های اسلامی

۲- خصوصیات شخصی:

سلامتی جسمی و روحی خصوصیات خلقی، وضع ظاهر، حرکات، رفتار و گفتار شما همگی در دانشجویان تاثیر گذار بوده و به عنوان الگوی رفتاری پسندیده مورد توجه آنها می‌باشد با دانشجویان تان آن طور رفتار کنید که دوست دارید باشند. شما می‌خواهید آنها رفتار هیجانی نداشته باشند. قضاوت‌هایشان بر جنبه‌های احساسی استوار نبوده و بر اساس حاکمیت عقل باشد، مرتب از دیگران و روزگار شکایت نکنند و به جای انتقاد مخرب راه حل‌های سازنده برای حل مشکل ارائه دهند. این نکات را با رفتار تان به آنها آموزش دهید.

۳- ویژگی‌های حرفه‌ای:

هنر معلم ایجاد طلب است نه پاسخ به طلب، تشنه کردن ذهن است و نه سیراب کردن آن. ایجاد نیاز است نه پاسخ به نیاز، نامتعادل ساختن ذهن است و نه متعادل کردن آن. طرح مسأله است، نه حل مسأله، خلق موقعیت‌های مبهم است نه ارائه موقعیت‌های معلوم، تلاش برای به اندیشه وا داشتن است و نه آموزش اندیشه‌ها.

ویژگی‌های معلمین حرفه‌مند هنرمند

۱- عمل‌گرا هستند:

- به کار (فکری، دستی و ...) دانشجویان عشق می‌ورزند.
- به این دید به دانشجویان می‌نگرند که هر انسانی قدرتی در وجود خود دارد که هر روز از روز پیش بهتر باشد.
- هر آموزشی را مبنایی می‌دانند برای خلاقیت‌های بعدی دانشجویان.
- معتقدند ذهن دانشجو توان کشف چیزهای مختلفی را دارد.
- به حافظه بها نمی‌دهند، به تفکر بها می‌دهند.
- محرک خودجویی دانشجویانند و آنها را به خود خواستن و خودآموزی وا می‌دارند.
- دخل و تصرف در آموخته‌ها را مجاز می‌دانند، یعنی به چون و چرا و تجزیه و تحلیل بها می‌دهند.

- به دنبال نوجویی مغزها می گردند.

اگر معلمی سه مهارت را به دانشجویان خود یاد بدهد، مرفه‌مند می‌باشد،
« فوب دیدن، فوب شنیدن، فوب فکر کردن »

۲- فراگیر مدارند:

- شیفته خودجوشی و خودکوشی دانشجویانند.
- خودشان به عنوان راهنما در کنار دانشجویان قرار می‌گیرند.
- همه چیز اطراف برای آنها آموزشی است.
- به استعدادها و علایق دانشجویان توجه دارند و به ترویج جویندگی و پویندگی می‌پردازند.
- فلسفه آنها، احترام به آنچه که هست و تفکر درباره آنچه باید باشد، است.

ویژگی‌های معلمین غیر حرفه‌مند

۱- حافظه‌گرا هستند:

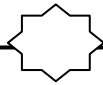
- به مغزها مجال تفکر نمی‌دهند.
- ابراز عقیده مردود است.
- به کاربرد آموخته‌ها بها نمی‌دهند.
- ذهن دانشجویان تا شب امتحان مملو از اطلاعات است و از فردای آن به مرور رنگ می‌بازد.

۲- معلم مدارند:

- خودشان صاحب همه فرمان‌ها در کلاس هستند.
- عاشق کلام خودشانند.
- به آگاهی و اطلاعات خود می‌نازند، در حالی که زندگی لحظه به لحظه اطلاعات آنها را کهنه می‌کند.
- روی اطلاعات کهنه تعصب دارند.
- دانشجویان را اسیر آنچه هست می‌کنند، نه در جستجوی آنچه باید باشد.

بخش دوم

تعریف تعدادی از واژه‌های
متداول فرآیند آموزش
و یادگیری

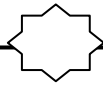

اهداف:

از خواننده انتظار می‌رود پس از مطالعه و یادگیری مطالب قادر باشد:

- ۱- واژه‌های متداول در فرآیند آموزش و یادگیری را تعریف نماید.
- ۲- ویژگی‌های مهم موجود در تعاریف واژه‌ها را شناسایی کند.

آموزش چیست؟

جریان فعال تبادل اطلاعات و تجربیات بین یاد دهنده و یاد گیرنده در حیطه‌های دانش و نگرش و توانشی برای بهبود در رفتار یا ایجاد رفتار جدید در یاد گیرنده می‌باشد و یادگیرنده با رفتار جدید خود پاسخگوی نیازی از جامعه خواهد بود.

آموزش یعنی یاد دادن برای یاد گرفتن مطلب یا موضوعی به قصد تغییر

آموزش طیف بسیار گسترده‌ای را در بر می‌گیرد که عبارت است از:

الف) آموزش مستمر ضمنی:

این نوع آموزش به هر آنچه انسان در طول عمر خود به گونه‌ای سازمان نیافته و نامنظم در زمینه‌های دانش، بینش، توانش و از طریق تجربیات شخصی روز مره با توجه به محیطی که در آن رشد می‌یابد مانند خانه، محیط کار، حین مسافرت، وسایل ارتباط جمعی (رادیو - نشریات) فرا می‌گیرد اطلاق می‌گردد.

ب) آموزش رسمی:

عبارت است از فعالیت‌هایی که به منظور ایجاد یادگیری موضوعی خاص در یاد گیرنده، توسط یاد دهنده طرح ریزی می‌شود و به طور دو سویه بین یاد دهنده و یاد گیرنده (یادگیرندگان) به صورت کنش متقابل جریان می‌یابد. این نوع آموزش شامل آموزش از کودکان تا دانشگاه می‌شود.

ج) آموزش غیر رسمی:

به هر نوع فعالیت آموزشی اطلاق می‌شود که سازمان یافته است ولی خارج از نظام آموزش رسمی تحقق می‌پذیرد مانند دوره‌های آموزشی و کارآموزی کوتاه مدت در زمینه‌های عقیدتی، سیاسی، کسب مهارت‌های حرفه‌ای، انواع آموزش‌های مفید در جهت بارور ساختن ساعات فراغت و ...

یادگیری بدون توجه به اینکه در کجا، چگونه و در چه سنی صورت می‌گیرد، انجام پذیر است.

یادگیری:

۱) یادگیری تغییر نسبتاً پایدار در توان رفتاری (رفتار بالقوه) که در نتیجه تمرین تقویت شده رخ می‌دهد.

۲) یادگیری تغییرات نسبتاً ثابت و پایدار در رفتار بالقوه فرد، منوط به اینکه این تغییر رفتار به علت اخذ تجربه رخ دهد.

ارتباط:

عبارت است از فرآیند انتقال و تبادل افکار، اندیشه، احساسات، عقاید، اطلاعات و مهارت‌ها بین دو فرد یا بیشتر با استفاده از علائم و نماد مناسب به منظور تأثیر، کنترل و هدایت یکدیگر.

ارزیابی:

فرآیند آزمون (سنجش) توانایی یا مهارت یک دانشجو است این عمل می‌تواند با شرکت در یک امتحان یا با استفاده از روش‌های غیر ترسیمی انجام شود.

ارزشیابی:

اصطلاح ارزشیابی یا (ارزیابی) به طور ساده به تعیین ارزش برای هر چیز یا داوری ارزشی کردن گفته می‌شود. اما تعریف جامع‌تر آن « ارزشیابی یک فرآیند نظام‌دار برای جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می‌شود، به این منظور که تعیین شود آیا هدف‌های مورد نظر تحقق یافته‌اند یا در حال تحقق یافتن هستند و به چه میزانی». یکی از ویژگی‌های مهم ارزشیابی تعیین کیفیت است در فرآیند ارزشیابی داوری ارزشی با توجه به کیفیت به عمل می‌آید. فتی‌کو کیفیت را در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان دانش، مهارت‌ها و توانایی‌هایی که از دانش آموزان پس از آموزش انتظار می‌رود تعریف کرده است.

انگیزش:

عبارت است از علاقه و کششی که شخص به سوی هدف خاصی که دست یافتن بدان سبب ارضای خاطر و ایجاد تعادل فیزیولوژیکی یا روانی وی می‌گردد، می‌باشد. برای مثال دانشجویی که دارای انگیزه نیرومند است، علاقه دارد که سخت کار کند و به سرعت بیاموزد.

باز خوراند:

فرآیندی که در آن به افراد گفته می‌شود که کار خود را به چه نحوی انجام داده‌اند. برای مثال

مدرسین هرگاه درباره کیفیت کار دانشجویان اظهار نظر نمایند به آنها بازخوراند می‌دهند. انتظار می‌رود مدرس بیان کند که کارها به چه نحوی انجام گرفته؟ اشتباهات یا غلط‌ها چیست؟ کیفیت چگونه می‌تواند بهبود پذیرد؟

برنامه آموزشی:

اشاره به برنامه‌های آموزشی مشترکی دارد که کلیه فراگیران یک مؤسسه آموزشی بایستی آن را فراگیرند.

برنامه درسی:

آن چیزی است که در طول یک درس اتفاق می‌افتد. برنامه درسی باید اهداف درس، روش‌های تدریس و مقدار ساعتی را که برای هر بخش در نظر گرفته شده است را توصیف کند.

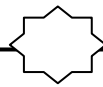
برنامه ریزی درسی:

برنامه ریزی درسی به فرآیندهایی اشاره دارد که یک برنامه درس طراحی و اجرا می‌شود. این فرآیندها به اختصار عبارتند از: تعیین اهداف یک برنامه، مشخص ساختن محتوا، تدارک فرصت‌ها، تجربیات یادگیری، تعیین چگونگی اجرای برنامه و ارزشیابی.

پرورش:

عبارت از جریانی است منظم و مستمر که هدف آن کمک به رشد جسمانی، شناختی، روانی، اخلاقی، اجتماعی و به طور کلی شخصیت پرورش یابندگان بوده و در جهت کسب هنجارهای مورد پذیرش جامعه و کمک به شکوفا شدن استعدادهای آنها می‌باشد با این تعریف یک نظام فوق قادر است هم به افراد در شکوفایی استعدادهای ذاتی کمک نماید و هم آنها را به عنوان افرادی معتقد و پایبند به ارزش‌های جامعه‌ای که به آن تعلق دارد پرورش دهد و هدف عمده تمام نظام‌های آموزش رسمی کشور این می‌باشد.

تربیت:

واژه تربیت در برگیرنده تمام فرآیندهایی است که منجر به رشد و توسعه توانائی‌های انسان می‌شود. براساس تعریف یونسکو تربیت به معنای آموزش مستمر و طراحی شده برای کسب دانش، مهارت‌ها، ادراکات ارزشمند که شامل کلیه فعالیت‌های زندگی انسان باشد به کار می‌رود.

تدریس:

عبارت است از فعالیت‌های هدفدار مهم برای انجام یادگیری در دانشجو که به صورت کنش متقابل بین او و دانشجو جریان می‌یابد.

تجربه:

عبارت است از تأثیر متقابل فرد و محیط در یکدیگر.

تفکر:

نوعی رفتار پنهان است که هم محصول یادگیری است و هم جزء تجاربی محسوب می‌شود که به یادگیری می‌انجامد.

اندیشیدن و تفکر به آن نوع فعالیت یا رفتار ذهنی گفته می‌شود که به حل
مسئله‌ای منتهی باشد

